

не визнавав. Рішенням Особливої Трійки при Київ. обл. управлінні НКВС УРСР від 04.12.1937 засуджений до вищої міри покарання – розстрілу та конфіскації майна. Того ж дня страчений. Місце поховання невідомо.

Реабілітований прокуратурою УРСР 10.04.1989.

Арх.: ГДА СБУ. – Спр. 71156; ЦДАГОУ. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 59163–59164, 66923; ЦДІАУК. – Ф. 127. – Оп. 1011. – Спр. 1740.

Опубл. дж.: Извлечение из журналов Совета Киевской духовной академии за 1909–1910 учебный год. – К., 1910. – С. 28; Извлечение из журналов Совета имп. Киевской духовной академии за 1912–1913 учебный год. – К., 1913. – С. 406–413, 657, 682–684; Движение и перемены по службе // КЕВ. – 1913. – № 28. – Ч. офиц. – С. 456; № 33. – Ч. офиц. – С. 522; Церковная жизнь эпохи гонений глазами тайного курьера украинских епископов : следственные показания Г. А. Косткевича 1931 г. // Вестник ПСТГУ. II. История. История Русской Православной Церкви. – 2011. – Вып. 2 (39). – С. 112; Бажан О. Г. «Шпигуни в сутанах» : до питання про масштаби політичних репресій серед духовенства та віруючих в УРСР у 1937–1938 рр. // Сумський історико-архівний журнал. – 2010. – № X–XI. – С. 141.

Літ.: Соколовський О. К. Церква Христова 1920–1940 : переслідування християн в СРСР. – К., 1999. – С. 35.

Л. А. Пастушенко

ВИНОГРАДОВ Петро Тихонович [рос. Виноградов Петр Тихонович] (24.06 [06.07].1844–13.11.1919), випускник КДА – церк. педагог, духовний письменник, перекладач, бібліофіл.

Нар. у погості Васильєвський на р. Талиці Углицького пов. Ярославської губ. (нині – с. Горки Углицького р-ну Ярославської обл. РФ) у сім'ї дядька. Навчався в Углицькому ДУ (1856–62), Ярославській ДС (1862–67) та на богослов. відділенні КДА (1867–71), яке закінчив зі ступ. канд. богослов'я (затверджений митрополитом Київським і Галицьким Арсенієм (Москвіним) 30.08.1871). Канд. твір В. «Святой апостол Павел как обличитель иудейства», що здобув схвальний відгук проф. С. М. Сольського, був надрукований у ж-лі «Христианское чтение» за 1874 (рукопис твору зберігається в ІР НБУВ). На-

Петро
Виноградов

прикінці навчання склав магістерські іспити з лат. мови та патрології.

Після завершення академ. курсу був призначений (з 13.07.1871) викладачем лат. мови Пермської ДС. Згодом викладав також грец. і франц. мови, цивільну історію, психологію, історію рос. літ-ри. У 1872–74 опублікував кілька повчальних «слів» у ж-лі «Пермские епархиальные ведомости».

28.04.1875 переведений, за власним бажанням, на аналогічну посаду до Костромської ДС. На окружному з'їзді духовенства Костромської єпархії (1876) обраний доглядачем Костромського ДУ, яке очолював з 01.05.1876 до його закриття у 1918. Упродовж багаторічної училищної діяльності викладав різноманітні дисципліни – від Закону Божого до природознавства. Займався комплектацією б-ки уч-ща. Брав участь у роботі численних внутрішніх комісій з навч., виховних і господарських питань. Був членом Єпархіальної училищної ради (з 01.01.1890), Костромської губернської вченої архів. комісії (з 27.03.1894) та її ради (з 22.03.1907), духовно-просвітницького Костромського Федорово-Сергіївського правосл. братства (з 18.10.1887) та його Ради (з 09.11.1908), Костромського церковно-істор. тов-ва (з 03.06.1912). Входив до складу

комісії, що екзаменувала канд. у священний сан (з 1907) та ревізійного ком-ту з питань пенсійного забезпечення (емеритури) духовенства Костромської єпархії. Був делегатом IV обласного історико-археол. з'їзду в Костромі (1909). За сумлінну пед. і адм. діяльність отримав численні відзнаки, у т. ч. – ордени Св. Станіслава 2-го ступ. (15.05.1894), Св. Анни 2-го ступ. (06.05.1899), Св. Володимира 4-го ступ. (06.05.1905).

У костромський період творчості опублікував у ж-лах «Руководство для сельских пастырей», «Костромские епархиальные ведомости», «Церковный вестник» низку дидактичних статей із питань богослужбової практики; нотаток, присвячених проблемам початкової духовної освіти й виховання; промов духовно-просвітницького змісту; бібліогр. оглядів та рецензій. Здійснив переклад (з лат. мови) діалогу Цицерона «Про дружбу» (1882). Відомий бібліофіл, В. зібрав велику б-ку (4 тис. томів), яку в 1918 подарував Костромському держ. робітничо-селянському ун-ту (нині – Костромський держ. ун-т ім. М. О. Некрасова; поряд з останнім, частини колекції В., представленої переважно працями з філософії, історії, богослов'я, сільс. господарства, книгознавства, зберігаються у Держ. архіві Костромської обл., Костромському держ. об'єднаному історико-архітектурному і худ. музеї-заповіднику, Костромській обласній універсальній наук. б-ці ім. Н. К. Крупської).

Помер у Костромі на 76-му році життя. Був похований на Лазаревському кладовищі (зруйноване за рад. часів).

Осн. тв.: Святой апостол Павел как обличитель иудейства // ХЧ. – 1874. – № 8–9. – С. 591–831; Жизнь Иисуса Христа. Сочинение Ф. В. Фаррара. Перевод А. П. Лопухина. СПб., 1887. – Кострома, 1888. – 8 с.; Отзыв православного о новом сочинении Ф. В. Фаррара «Жизнь и труды св. ап. Павла». По пер. А. П. Лопухина. СПб., 1887. – Кострома, 1888. – [2], II, 61 с.; Третья рецензия на третье сочинение Ф. В. Фаррара «Первые дни христианства» по переводу с последнего англ. издания А. П. Лопухина... от 1888. – Кострома, 1890. – [2], 79 с.; Отзыв о «Крейцеровой сонате» Льва Толстого // Костромские ЕВ. – 1890. – № 24. – Отд. 2, неофиц. –

С. 676–679; Приемы в церковном чтении псалмов и молитв // РукСП. – 1898. – № 7. – С. 145–151; За меры воспитания // Костромские ЕВ. – 1906. – № 2. – Отд. 2, неофиц. – С. 58–63; № 3. – Отд. 2, неофиц. – С. 113–118; Raison d'être духовного училища // Там само. – № 8. – Отд. 2, неофиц. – С. 342–351; Указатель книг, статей и мыслей о Костромском крае по концепции их содержания. – Кострома, 1907. – [2], 34 с.; Лукавые дни, увеличивающие долг познать волю Божию (Еф. 5, 6–17). – Кострома, 1908. – 20 с.; О свободе воли. – Кострома, 1908. – [4], 40 с.

Пер. з лат.: Беседа о дружбе. Соч. М. Т. Цицерона. – Кострома, 1882. – X, 96 с.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 1296; Ф. 304. – Дис. 523; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 1148; ГАКО. – Ф. Р-33. – Оп. 1. – Д. 3; Ф. 179. – Оп. 2. – Д. 2; Ф. 406. – Оп. 1. – Д. 1922; Ф. 432. – Оп. 1. – Д. 4549; Ф. 438. – Оп. 1. – Д. 1667; Ф. 1355. – Оп. 1. – Д. 15.

Опубл. дж.: Именной список ректорам и инспекторам духовных академий и семинарий, преподавателям духовных училищ и их помощникам, монашествующим преподавателям духовных семинарий и училищ и священнослужителям при наших заграницных церквах на 1905 год. – СПб., 1905. – С. 65; Именной список ректорам и инспекторам духовных академий и семинарий, преподавателям духовных училищ и их помощникам, монашествующим преподавателям духовных семинарий и училищ и священнослужителям при наших заграницных церквах на 1909 год. – СПб., 1909. – С. 67; Костромской государственной рабоче-крестьянский университет. Отчет о деятельности с 7 ноября 1918 г. по 7 ноября 1919 г. – Кострома, 1919. – С. 48.

Літ.: Иваск У. Г. Частные библиотеки в России // Русский библиофил. – 1911. – № 4. – С. 52; Венгеров С. А. Критико-биографический словарь русских писателей и ученых (от начала образованности до наших дней). – 2-е изд. – Т. 1. Предварительный список русских писателей и ученых и первые о них справки. – Пг., 1915. – С. 133; Горохова О. В., Резепин П. П. Библиоман // Губернский дом. – 2006. – № 1/2 (70/71). – С. 80–89; Сморгков В. К. Первый костромской вуз: время, люди, судьбы. – Кострома, 2013. – С. 30–31, 91.

М. Л. Ткачук

ВИШНЕВСЬКИЙ Дмитро Кузьмич [рос. Вишневский Дмитрий Кузьмич] (03[15].01.1871 – р. с. невід.), випускник КДА – церк. історик, педагог, освіт. діяч, краєзнавець.

Нар. у с. Пугляї Горецького пов. Могильовської губ. (нині – Оршанського р-ну Вітебської обл. Республіки Білорусь) у сім'ї фельдшера. Після закінчення Оршанського ДУ (1881–85) та Вітебської ДС (1885–91) навчався у КДА (1891–95), де здобув ступ. канд.